

European Commission
Directorate-General for Competition

Lausunto

Antitrust Registry
Ref.: HT.1407
1049 Brussels
Belgium

22.06.2010

TEM/1592/00.06.02/2010

Suomen kommentit luonnoksista yritysten horisontaalista yhteistyötä koskevien komission ryhmäpoikkeusasetusten ja suuntaviivojen muuttamiseksi

Euroopan komissio julkaisi 4.5.2010 luonnokset tutkimus- ja kehityssopimuksia sekä erikoistumissopimuksia koskeviksi ryhmäpoikkeusasetuksiksi. Lisäksi komissio julkaisi samaan aikaan luonnoksen yritysten horisontaalista yhteistyötä koskeviksi suuntaviivoiksi, jotka osaltaan täydentävät edellä mainittuja ryhmäpoikkeusasetuksia. Nykyisten ryhmäpoikkeusasetusten voimassaolo päättyy vuoden 2010 lopussa.

Komissio on pyytänyt asianomaisia tahoja esittämään kommenttinsa ryhmäpoikkeusasetus- ja suuntaviivaluonnoksista 25. kesäkuuta 2010 mennessä.

Suomi toteaa kannanottoinaan seuraavaa:

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 1 kohta kieltää sellaiset sopimukset, jotka rajoittavat kilpailua. Perustamissopimuksen 101 artiklan 3 kohdan mukaan kiellettyjä eivät kuitenkaan ole sellaiset sopimukset, joiden tehokkuushyödyt ovat suuremmat kuin niiden kilpailua estävät vaikutukset. Poikkeuksen edellytyksenä on, että nämä hyödyt välittyvät kuluttajille.

Komission ryhmäpoikkeusasetusten ja suuntaviivojen tarkoituksena on antaa yrityksille ohjeistusta tämän sääntelyn merkityksestä samalla jakeluportaalla toimivien yritysten ja erityisesti kilpailijoiden välisessä yhteistyössä sekä luoda oikeusvarmuutta horisontaalista yhteistyötä koskevien sopimusten kilpailusääntöjen mukaisuuden arvioinnissa.

Komission 4.5.2010 julkaisemissa asetus- ja suuntaviivaluonnoksissa on pääosin säilytetty sama rakenne kuin nykyisissäkin säännöksissä on. Komissio pitää rakenteen säilyttämistä perusteltuna, koska se on käytännössä toiminut kohtuullisen hyvin. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä, että nyt uudistettavana olevien säännösten ja muiden samaan kokonaisuuteen liittyvien, kuten teknologian siirtoa koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen vaikutukset toisiinsa selvitetään ja terminologia yhdenmukaistetaan niin, että yritykset pystyvät käytännössä parhaalla mahdollisella tavalla arvioimaan keskinäisen yhteistyönsä sallittavuutta.

Komissio esittää asetusten voimassaoloajaksi kahtatoista vuotta. Suomi pitää komission ehdotusta tältä osin perusteltuna ja oikeusvarmuutta lisäävänä, koska sekä tutkimus- ja kehitysyhteistyössä että erikoistumisessa edellytetään usein pitkäaikaista sitoutumista yhteistyöhön.

Tutkimus- ja kehitysyhteistyötä koskeva ryhmäpoikkeusasetus

Komissio ehdottaa, että ryhmäpoikkeuksen soveltumisen edellytyksenä on, että sopimuksen osapuolet paljastavat etukäteen sellaiset olemassa olevat ja haetut IPR-oikeudet, joilla voi olla merkitystä yhteisen tutkimus- ja kehitysyhteistyön tulisten hyödyntämisessä. Suomi pitää vaatimusta sinänsä perusteltuna, koska tällöin kaikki yhteistyöhön osallistuvat yritykset voivat paremmin ennalta arvioida yhteistyön kilpailuvaikutukset sekä omat mahdollisuutensa hyödyntää yhteistyön tuloksia. Toisaalta tällaisten yhteistyön tulosten hyödyntämiseksi välttämättömien immateriaalioikeuksien pimeämistä toisilta osapuolilta ei ainakaan Suomessa tehtyjen selvitysten perusteella ole pidetty ongelmallisena.

Luonnoksessa tutkimus- ja kehitysyhteistyösopimuksia koskevaksi ryhmäpoikkeusasetukseksi pyritään myös selventämään mahdollisen kilpailijan käsitettä. Komissio ehdottaa, että toimijaa on pidettävä mahdollisena kilpailijana, jos on todennäköistä, että se tulee markkinoille kolmen vuoden kuluessa. Suomi pitää komission ehdottamia täsmennyksiä tältä osin perusteltuina.

Erikoistumissopimuksia koskeva ryhmäpoikkeusasetus

Voimassa olevan erikoistumissopimuksia koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan ryhmäpoikkeusedun saamisen edellytyksenä on, että osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä kahtakymmentä prosenttia. Komission ehdotuksen mukaan ryhmäpoikkeusedun saaminen edellyttäisi, että osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus ei saisi ylittää kahtakymmentä

prosenttia myöskään jatkojalostustuotteiden markkinoilla, jos erikoistumisen kohteena olevia tuotteita käytetään jatkojalostustuotteiden tuotannossa. Suomi pitää komission ehdottamaa tarkennusta hyvänä.

Myös luonnoksessa erikoistumissopimuksia koskevaksi ryhmäpoikkeusasetukseksi pyritään selventämään mahdollisen kilpailijan käsitettä. Suomi pitää komission ehdottamia täsmennyksiä perusteltuina.

Komission suuntaviivat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin

Tietojenvaihto

Komissio ehdottaa, että suuntaviivoihin lisättäisiin uusi tietojenvaihdon arviointia koskeva luku. Suomi pitää komission ajatusta tietojenvaihtoa koskevan luvun lisäämisestä perusteltuina. Nykyinen teknologia mahdollistaa erittäin tarkan ja ajankohtaisen tiedon keräämisen ja analysoimisen. On tärkeää, että arvioidessaan horisontaalisen yhteistyönsä sallittavuutta yritykset voivat suuntaviivojen perusteella haarukoida yhteistyöhönsä liittyvän tietojenvaihdon vaikutuksia ryhmäpoikkeusasetuksen soveltumiseen kyseissä tilanteissa. Erityisesti suuntaviivoihin sisällytetyt esimerkit helpottavat niiden tulkintaa. Esimerkkejä voisi kuitenkin olla vieläkin enemmän.

Standardointi

Komissio ehdottaa standardointia koskevan luvun uudistamista. Suuntaviivoihin lisättäisiin säännöksiä muun muassa toimialayhdistyksen ja kilpailijoiden suoraan keskenään laatimista ehdoista eli vakioehdoista. Säännösten tavoitteena on rajata ryhmäpoikkeusasetusten ulkopuolelle sellaiset standardintisopimukset, jotka rajoittavat tuotekehittelyä ja kuluttajien valinnan vaihtoehtoja tai estävät alalle pääsyä. Tämän lisäksi suuntaviivoissa annetaan ohjeistusta lisenssimaksujen kohtuullisuuden arvioinnista. Suomi pitää komission linjauksia lähtökohtaisesti kannatettavina. Suomi kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että standardointiin liittyvät tehokkuusedut on säännösten perusteella voitava ottaa huomioon. Näistä tilanteista suuntaviivoihin voisi sisältyä enemmän esimerkitapauksia.

Alihankinta

Suomi kiinnittää huomiota vielä siihen seikkaan, että säännökset kilpailusääntöjen soveltamista alihankintasopimuksiin ovat hajallaan eri säädöksissä, esimerkiksi nyt uudistettavana olevissa suuntaviivoissa ja alihankintaa koskevassa komission tiedonannossa vuodelta 1979. On ymmärrettävää, että esimerkiksi eri ryhmäpoikkeusasetusten alaan kuuluvia alihankintasopimuksia käsitellään kyseisiä sopimustyyppinä koskevissa ryhmäpoikkeusasetuksissa ja niiden perusteella annetuissa suuntaviivoissa. Toimijoiden kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että komissio antaisi jonkinlaisen selittävän tiedonannon tai muun asiakirjan, jossa se selventäisi, missä kaikissa säädöksissä alihankinnassa säädetään ja miten nämä säädökset suhtautuvat toisiinsa. Näin yritykset voisivat paremmin varmistua siitä, että ne ovat arvioinnissaan huomioineet kaikki vaadittavat säännökset.

Selkeytystä vaatisi erityisesti tilanne, jossa tutkimus- ja kehitystyötä tilataan toiselta osapuolelta alihankintana. Voimassa olevien säännösten mukaan tutkimuslaitosten, akateemisten laitosten tai tutkimus- ja kehitysyhteistyötä kaupallisena palveluna tarjoavien yritysten hyödyntämisoikeuksia voidaan rajoittaa koskemaan vain jatkotutkimusta. Epäselvää voi kuitenkin olla se, miten niiden muilla aloilla tai muussa toiminnassa harjoittama lisensointi vaikuttaa mahdollisuuteen rajata niiden hyödyntämisoikeutta vain jatkotutkimukseen. Olisi hyödyllistä, jos suuntaviivoihin lisättäisiin tätä tilannetta koskeva esimerkkitapaus.

Raimo Luoma
Ylijohtaja

Johanna Rihto-Kekkonen
Vanhempi hallitussihteeri